

Ten afscheid: drs Gerhard Kortenbout van der Sluijs

P.C. Zwaan

In het verpleeghuis "St Bernardus" te Sassenheim is op 1 december 1997 in de leeftijd van 75 jaar overleden Gerhard Kortenbout van der Sluijs, die van 1954 tot 1987 conservator fossiele zoogdieren is geweest in het Rijksmuseum van Geologie en Mineralogie te Leiden.

Bout, zoals hij door ons werd aangesproken, werd begin februari 1997 getroffen door een herseninfarct en is nadien niet meer de oude geworden. Hij was niet meer in staat iets verstaanbaars te zeggen en was ook gedeeltelijk verlamd. Toch stelde hij bezoek zeer op prijs, hetgeen aan zijn houding van blijdschap te zien was.

In Almelo geboren was hij al vroeg in Twente bezig met het zoeken van fossielen en andere geologisch interessante objecten en richtte zelfs in het ouderlijk huis een "Museum" in.

Na studiejaren in de oorlog, voor zover dat mogelijk was, met name in Groningen, werd hij al spoedig assistent bij Prof. Van der Vlerk en zo maakten wij als jongerejaars voor het eerst kennis met hem tijdens de geologische excursies die van maart 1946 af vooral in Zuid-Engeland en Wales werden gehouden en waar zowel Leidse als Groningse studenten in de geologie aan deelnamen.

Toen Prof. Van der Vlerk zich hoe langer hoe meer met het Rijksmuseum van Geologie en Mineralogie ging bemoeien, werd Bout in 1954 door hem gevraagd conservator voor de afdeling Pleistocene zoogdieren te worden, hetgeen hij graag aannam. Ik herinner me nog heel goed dat Van der Vlerk over hem zei dat hij toen al een expert was.

Bout legde zich aanvankelijk toe op het onderzoek van de fauna van Tegelen en werd dus toen al geconfronteerd met de grens tussen Pliocene en Pleistoceen. Naderhand breidde het werk zich uit tot materiaal uit andere delen van ons land, zoals Twente en Rosmalen. Vooral de grote zoogdieren uit de Zeeuwse wateren, met name de Oosterschelde, kregen veel aandacht. Dit laatste gebied werd al jaarlijks voor een dag door hem bezocht voor een vistocht met de ZZ 8. De schipper en de bemanning van dit mosselvaartuig waren zelf erg geïnteresseerd in alles wat in de korren aan botten kwam. Zo ontstond het gezelschap "Kor en Bot", traditioneel voorgezeten door de burgemeester van Zierikzee (thans Schouwen-Duiveland), dat tot op de huidige dag bestaat en waaraan door Bout 41 maal wetenschappelijke leiding is gegeven.

In het begin van de zestiger jaren heeft hij, samen met zijn collega Dr C.J. Overweel, de Koninklijke Shell prijs ontvangen om het onderzoek in Zeeland intensiever aan te kunnen pakken. Zo hebben zij een maand lang elke dag kunnen vissen en daarbij heel veel interessante fossiele beenderen kunnen verzamelen.

Alhoewel rijkelijk gezegend met talenten heeft hij die niet altijd ten volle benut. Hij legde zich toe op het gedetailleerd beschrijven van de objecten en bouwde zo een kaartstelsel op dat voor het museum van veel waarde was. Dezelfde gegevens werden verwerkt in publicaties was voor hem een opgave. Het aantal publicaties van zijn hand is daarom opvallend gering.

Deze tekortkoming is mede oorzaak geweest van meningsverschillen met de directie. Dit resulteerde in een onverkwikkelijke affaire aan het eind van 1972 waardoor hij onder meer gedetacheerd werd bij het Geologisch Instituut dat toen nog niet uit Leiden naar Utrecht was verhuisd.

Na zijn terugkeer in het museum heeft hij zich voornamelijk bezig gehouden met literatuurstudies over de Pleistocene zoogdieren die in de Zeeuwse wateren zijn opgevoerd. De overgang van het RGM naar het Ministerie van WVC in 1984 was voor hem een grote teleurstelling. Hoewel hij nog als gastmedewerker na zijn pensionering aanbleef, was de aardigheid er voor hem af.

Het overlijden, begin 1994 van zijn beste vriend Kees Overweel, met wie hij dagelijks lunchte, heeft hem zeer aangegrepen. Hij is met stille trom vertrokken en daarom deed een maandelijkse lunch met Arie Janssen en mij in de laatste drie jaar hem zeer goed. Tijdens die ontmoetingen heeft hij herhaaldelijk laten blijken dat het ouder worden hem zwaar viel.

Bout was een opgewekt mens met veel gevoel voor humor. Zijn lezingen, die hij regelmatig hield en waar hij altijd enorm tegenop zag, waren doorspekt met droge grapjes en mede daardoor van uitstekend gehalte. Hij hield van gezelligheid en kon de tijd helemaal vergeten als hij met vrienden samen was.

Hij was in geologische kringen in Nederland heel bekend. Dat bleek ook tijdens de begrafenis toen vele, vooral Leidse, geologen blij gaven van hun belangstelling. Zijn benoeming tot erelid van de Leidse Geologische vereniging, al in november 1954, was voor geologen een voor de hand liggende zaak.

Hij zal in onze herinnering blijven als een uitzonderlijk begaafd mens met een enorme vakkennis, iemand die voor het museum heel veel heeft betekend.

Adres van de auteur:

P.C. Zwaan
Nationaal Natuurhistorisch Museum
Postbus 9517
2300 RA Leiden

Noot van de redactie: Prof. Dr P.C. Zwaan was jarenlang directeur van het Rijksmuseum van Geologie en Mineralogie en goed bevriend met Drs Kortenbout van der Sluijs. Aan zijn persoonlijk verslag wil de redactie graag nog toevoegen dat Kortenbout van der Sluijs W.P.Z. lid van het eerste uur was en één van de eerste auteurs die voor ons blad schreef.